

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (suuri jaosto)

25 päivänä tammikuuta 2022*

Muutoksenhaku – Valtiontuki – SEUT 107 ja SEUT 108 artikla –
Kahdensivulinen investointisuojaopimus – Välityslauseke – Romania – Liittyminen Euroopan
unioniin – Taloudellisten kannustinten järjestelmän kumoaminen ennen liittymistä –
Välitystuomio, jossa määrätään vahingonkorvauksen maksamisesta liittymisen jälkeen –
Euroopan komission päätös, jossa todetaan, että korvauksen maksaminen on sisämarkkinoille
soveltumatonta valtiontukea, ja määrätään se perittäväksi takaisin – Komission toimivalta –
Unionin oikeuden ajallinen soveltaminen – Sen ajankohdan määrittäminen, jolloin tuensaajalle
on myönnetty oikeus tukeen – SEU 19 artikla – SEUT 267 ja SEUT 344 artikla – Unionin
oikeuden itsenäisyys

Asiassa C-638/19 P,

jossa on kyse Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 56 artiklaan perustuvasta
valituksesta, joka on pantu vireille 27.8.2019,

Euroopan komissio, asiamiehinään T. Maxian Rusche ja P.-J. Loewenthal,

valittajana,

jota tukevat

Saksan liittotasavalta, asiamiehinään D. Klebs, R. Kanitz ja J. Möller,

Latvian tasavalta, asiamiehenään K. Pommere, ja

Puolan tasavalta, asiamiehinään D. Lutostańska, B. Majczyna ja M. Rzotkiewicz,

väliintulijoina muutoksenhakuasteessa,

ja jossa muina osapuolina ovat

European Food SA, kotipaikka Drăgănești (Romania),

Starmill SRL, kotipaikka Drăgănești,

Multipack SRL, kotipaikka Drăgănești,

Scandic Distilleries SA, kotipaikka Oradea (Romania), ja

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

Ioan Micula, kotipaikka Oradea,

edustajinaan K. Struckmann, Rechtsanwalt, G. Forwood, avocat, ja A. Kadri, solicitor,

Viorel Micula, kotipaikka Oradea,

European Drinks SA, kotipaikka Ștei (Romania),

Rieni Drinks SA, kotipaikka Rieni (Romania),

Transilvania General Import-Export SRL, kotipaikka Oradea, ja

West Leasing SRL, aiemmin West Leasing International SRL, kotipaikka Pântășești (Romania),

edustajinaan J. Derenne, D. Vallindas ja O. Popescu, avocats,

kantajina ensimmäisessä oikeusasteessa,

Espanjan kuningaskunta, asiamiehenään aluksi S. Centeno Huerta, sittemmin A. Gavela Llopis, ja

Unkari,

väliintulijoina ensimmäisessä oikeusasteessa,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (suuri jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti K. Lenaerts, jaostojen puheenjohtajat A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, E. Regan (esittelevä tuomari), S. Rodin ja I. Jarukaitis sekä tuomarit M. Ilešič, F. Biltgen, N. Piçarra, L. S. Rossi ja A. Kumin,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies M. Longar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 20.4.2021 pidetyssä istunnossa esitetyn,

kuultuaan julkisasiamiehen 1.7.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Komissio vaatii valituksessaan kumoamaan unionin yleisen tuomioistuimen 18.6.2019 antaman tuomion European Food ym. v. komissio (T-624/15, T-694/15 ja T-704/15, EU:T:2019:423; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla unionin yleinen tuomioistuin kumosi valtioneuvoston päätöksen SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN), jonka Romania on pannut täytäntöön – välitysoikeuden asiassa Micula v. Romania 11.12.2013 antama tuomio – 30.3.2015 annetun komission päätöksen (EU) 2015/1470 (EUVL 2015, L 232, s. 43; jäljempänä riidanalainen päätös).

- 2 Myös Espanjan kuningaskunta vaatii liitännäisvalituksessaan valituksenalaisen tuomion kumoamista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

ICSID-sopimus

- 3 Valtioiden ja toisten valtioiden kansalaisten välisten sijoituksia koskevien riitaisuuksien ratkaisemisesta 18.3.1965 tehdyn yleissopimuksen (jäljempänä ICSID-sopimus), joka tuli voimaan Romanian osalta 12.10.1975, 53 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Välitystuomio on osapuolia sitova, eikä se voi olla muun kuin tässä yleissopimuksessa mainitun valituksen tai muun muutoksenhakeinon kohteena. Kummankin osapuolen tulee noudattaa välitystuomion määräyksiä.”

- 4 ICSID-sopimuksen 54 artiklan 1 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Jokainen sopimusvaltio tunnustaa tämän yleissopimuksen mukaisesti annetun välitystuomion itseään sitovaksi ja noudattaa alueellaan sen varallisuus oikeudellisia velvoituksia siten kuin se olisi kysymyksessä olevassa valtiossa toimivan tuomioistuimen antama lainvoimainen päätös. – –”

Eurooppa-sopimus

- 5 Euroopan yhteisöjen ja niiden jäsenvaltioiden sekä Romanian välisestä assosiaatiosta tehdyn Eurooppa-sopimuksen, joka tehtiin ja hyväksyttiin yhteisön puolesta 19.12.1994 tehdyllä neuvoston ja komission päätöksellä 94/907/EHTY, EY, Euratom (EYVL 1994, L 357, s. 2; jäljempänä Eurooppa-sopimus) ja joka tuli voimaan 1.2.1995, 64 artiklan 1 ja 2 kohdassa määrättiin seuraavaa:

”1. Seuraavat toimenpiteet ovat yhteensopimattomia tämän sopimuksen moitteettoman toiminnan kanssa siltä osin kuin ne ovat omiaan vaikuttamaan yhteisön ja Romanian väliseen kauppaan:

– –

(iii) valtion tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla tiettyjä yrityksiä tai tiettyjen tavaroiden tuotantoa.

2. Tämän artiklan vastaisia käytäntöjä arvioidaan [SEUT 101, SEUT 102 ja SEUT 107] artiklan sääntöjen soveltamisesta johtuvien arviointiperusteiden mukaan.”

- 6 Eurooppa-sopimuksen 69 ja 71 artiklassa veloitettiin Romania saattamaan kansallinen lainsäädäntönsä asteittain yhteensopivaksi yhteisön lainsäädännön kanssa.

Kahdenvälinen investointisuoja sopimus

- 7 Ruotsin kuningaskunnan hallituksen ja Romanian hallituksen välinen 29.5.2002 tehty investointien edistämistä ja molemminpuolista suojelua koskeva kahdenvälinen investointisuoja sopimus (jäljempänä kahdenvälinen investointisuoja sopimus) tuli voimaan 1.7.2003, ja sen 2 artiklan 3 kohdassa määrätään seuraavaa:

”Kumpikin sopimuspuoli takaa toisen sopimuspuolen investoijien investoinneille oikeudenmukaisen ja tasapuolisen kohtelun eikä estä kohtuuttomin tai syrjivin toimenpitein näitä investoijia toteuttamasta, hallinnoimasta, käyttämästä tai luovuttamasta näitä investointeja tai nauttimasta niistä.”

- 8 Kahdenvälisen investointisuoja sopimuksen 7 artiklassa määrätään, että investoijien ja allekirjoittajavaltioiden väliset erimielisyydet ratkaisee ICSID-sopimusta soveltava välitystuomioistuin (jäljempänä välityslauseke).

Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin tehty sopimus ja liittymisasiakirja

- 9 Romania liittyi Euroopan unioniin Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisestä Euroopan unioniin 25.4.2005 allekirjoitetun sopimuksen (EUVL 2005, L 157, s. 11) nojalla 1.1.2007.

- 10 Bulgarian tasavallan ja Romanian liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, annetun asiakirjan (EUVL 2005, L 157, s. 203; jäljempänä liittymisasiakirja) 2 artiklassa määrätään seuraavaa:

”Alkuperäisten sopimusten määräykset sekä toimielinten – – ennen liittymistä antamien säädösten säännökset ja määräykset sitovat – – Romaniaa liittymispäivästä alkaen, ja niitä sovelletaan [tässä valtiossa] kyseisissä sopimuksissa ja tässä asiakirjassa määrättyin edellytyksin.”

- 11 Liittymisasiakirjan liitteeseen V sisältyy 2 osasto, jonka otsikko on ”Kilpailupolitiikka” ja jonka 1 ja 5 kohtaan sisältyy erityisiä säännöksiä, jotka koskevat tukijärjestelmiä ja yksittäisiä tukia, jotka on pantu täytäntöön Romaniassa ennen unioniin liittymistä ja joita sovelletaan edelleen kyseisen ajankohdan jälkeen.

Asetus N:o 659/1999

- 12 [SEUT] 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22.3.1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999 (EYVL 1999, L 83, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 22.7.2013 annetulla neuvoston asetuksella (EU) N:o 734/2013 (EUVL 2013, L 204, s. 15; jäljempänä asetus N:o 659/1999), 6 artiklan, jonka otsikko on ”Muodollinen tutkintamenettely”, 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Muodollisen tutkintamenettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetään asiaan liittyvät oikeudelliset seikat ja tosiseikat lyhyesti, komission alustava arvio ehdotetun toimenpiteen tukiluonteesta ja epäilyt toimenpiteen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille. Päätöksessä pyydetään asianomaista jäsenvaltiota ja muita asianomaisia osapuolia esittämään huomautuksensa asetetussa määräajassa, joka yleensä on enintään yksi kuukausi. – –”

Asian tausta ja riidanalainen päätös

- 13 Asian taustalla olevat tosiseikat ja riidanalainen päätös, sellaisina kuin ne ilmenevät valituksenalaisen tuomion 1–42 kohdasta, voidaan tiivistää jäljempänä esitetyllä tavalla.
- 14 Romanian viranomaiset antoivat 2.10.1998 hallituksen kiireellisen asetuksen (ordonanța de urgență a Guvernului) nro 24/1998 (jäljempänä asetus 24/1998), jossa myönnettiin tietyille epäsuotuisilla alueilla toimiville investoijille, jotka olivat saaneet pysyvän investointiluvan, useita verokannustimia, joita olivat muun muassa koneiden vapautus tulleista ja arvonnisäverosta, raaka-aineiden tullien palautukset ja vapautus yhteisöverosta niin kauan kuin asianomainen investointialue oli määritetty ”epäsuotuisaksi alueeksi”.
- 15 Romanian hallitus luokitteli 25.3.1999 tekemällään päätöksellä, jota sovellettiin 1.4.1999 alkaen, Bihorin maakunnassa sijaitsevan Ștei-Nucetin (Romania) kaivosalueen ”epäsuotuisaksi alueeksi” kymmenen vuoden ajaksi.
- 16 Noudattaakseen Eurooppa-sopimukseen perustuvaa velvollisuutta saattaa Romanian lainsäädäntö asteittain yhteensopivaksi unionin lainsäädännön kanssa Romania antoi vuonna 1999 valtioneuvoston päätöksen nro 143/1999, joka tuli voimaan 1.1.2000. Kyseisessä laissa valtioneuvoston päätöksen nro 143/1999 mukaisesti määriteltiin samoin sanamuodoin kuin Eurooppa-sopimuksen 64 artiklassa ja SEUT 107 artiklan 1 kohdassa. Siinä myös nimettiin valtioneuvoston päätöksen nro 143/1999 mukaisesti vastaaviksi kansallisiksi viranomaisiksi, joilla on toimivalta arvioida Romanian yrityksille myöntämien tukien soveltuvuutta, Consiliul Concurenței (kilpailuneuvosto, Romania) ja Oficiul Concurenței (kilpailuvirasto, Romania).
- 17 Kilpailuneuvosto katsoi 15.5.2000 tekemässään päätöksessä N:o 244/2000, että useat asetuksen 24/1998 nojalla myönnetyt verokannustimet olivat valtioneuvoston päätöksen nro 143/1999 mukaisesti poistettavia.
- 18 Asetusta 24/1998 muutettiin 1.7.2000 hallituksen kiireellisellä asetuksella (ordonanța de urgență a Guvernului) nro 75/2000 (jäljempänä asetus 75/2000), jolla kyseiset verokannustimet pysytettiin voimassa (jäljempänä yhdessä kyseessä oleva verokannustinjärjestelmä).
- 19 Kilpailuneuvosto nosti Curtea de Apel Bucureștissa (Bukarestin ylioikeus, Romania) kanteen, jonka tueksi se esitti, että sen päätöstä nro 244/2000 ei ollut asetuksen nro 75/2000 antamisesta huolimatta pantu täytäntöön. Kanne hylättiin 26.1.2001 sillä perusteella, että asetusta nro 75/2000 oli pidettävä lainsäädäntötoimenä ja että siten kilpailuneuvosto ei lain nro 143/1999 mukaan voinut riitauttaa sen laillisuutta. Înalta Curte de Casație și Justiție (ylin tuomioistuin, Romania) pysytti kyseisen päätöksen 19.2.2002 antamallaan tuomiolla.
- 20 Romaniassa asuvat Ruotsin kansalaiset Ioan ja Viorel Micula ovat European Food and Drinks Group -nimisen yhtiön, joka harjoittaa ruoan ja juomien tuotantoa Bihorin maakunnassa sijaitsevalla Ștei-Nucetin alueella, enemmistöosakkaita. European Food and Drinks Group -yhtiö omistaa yhtiöt European Food SA, Starmill SRL, Multipack SRL, Scandic Distilleries SA, European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Transilvania General Import-Export SRL ja West Leasing International SRL.
- 21 European Food, joka oli saanut pysyvän investointiluvan 1.6.2000, sekä Starmill ja Multipack, jotka olivat saaneet pysyvän investointiluvan 17.5.2002, tekivät kyseisten lupien perusteella joitakin investointeja Ștei-Nucetin kaivosalueella.

- 22 Neuvottelut Romanian liittymisestä unioniin alkoivat helmikuussa 2000. Unioni totesi tässä yhteydessä 21.11.2001 päivätyssä yhteisessä kannassa, että Romaniassa oli ”joukko sisämarkkinoille soveltumattomia voimassa olevia tukiohjelmia ja uusia tukiohjelmia, joita ei [ollut] mukautettu yhteisön säännöstöön”, mukaan lukien ”[kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän] nojalla myönnettyt helpotukset”.
- 23 Romania kumosi 26.8.2004 kaikki kyseessä olevalla verokannustinjärjestelmällä myönnetty toimenpiteet yhteisöverovapautusta lukuun ottamatta ja täsmensi, että ”yhteisön valtioneuvoston säännöissä asetettujen kriteerien noudattamiseksi ja lukua 6 (kilpailupolitiikka) koskevien neuvottelujen loppuunsaattamiseksi [oli] tarpeen poistaa kaikki sellaiset kansallisen lainsäädännön mukaiset valtioneuvoston muodot, jotka [olivat] ristiriidassa alaa koskevan yhteisön säännösten kanssa”. Kumoaminen tuli voimaan 22.2.2005.
- 24 Ioan ja Viorel Micula, European Food, Starmill ja Multipack (jäljempänä välitysasian kantajat) pyysivät 28.7.2005 kahdenvälisen investointisuojasopimuksen 7 artiklan mukaisesti välitystuomioistuimen perustamista saadakseen vahingonkorvauksen kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kumoamisesta aiheutuneista vahingoista.
- 25 Romania liittyi unioniin 1.1.2007.
- 26 Välitystuomioistuin otti 24.9.2008 tekemällään päätöksellä välimiesmenettelyn aloittamista koskevan hakemuksen tutkittavaksi.
- 27 Välitystuomioistuin katsoi 11.12.2013 antamassaan välitystuomiossa (jäljempänä välitystuomio), että kumoamalla kyseisen verokannustinjärjestelmän aikaisemmin kuin 1.4.2009 Romania oli loukannut välitysasian kantajien, jotka olivat kyseisten kannustimien olevan saatavilla pääosin samassa muodossa 31.3.2009 saakka, perusteltua luottamusta, ei ollut toiminut avoimesti, koska se ei ollut ilmoittanut tästä kyseisille kantajille hyvissä ajoin, eikä turvannut mainittujen kantajien investointien kahdenvälisen investointisuojasopimuksen 2 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua oikeudenmukaista ja tasapuolista kohtelua. Niinpä välitystuomioistuin velvoitti Romanian maksamaan välitysasian kantajille 791 882 452 Romanian leun (RON) (n. 178 miljoonaa euroa) suuruisen vahingonkorvauksen, jonka määrittämisessä otettiin ensisijaisesti huomioon kyseisille kantajille 22.2.2005 ja 31.3.2009 välisenä aikana väitetysti aiheutuneet vahingot.
- 28 Komission yksiköt ilmoittivat 31.1.2014 Romanian viranomaisille, että välitystuomion vapaaehtoinen täytäntöönpano tai pakkotäytäntöönpano olisi uutta tukea ja siitä olisi ilmoitettava komissiolle.
- 29 Romanian viranomaiset ilmoittivat 20.2.2014 komission yksiköille maksaneensa osan välitystuomioistuimen välitysasian kantajille vahingonkorvauksena myöntämästä määrästä kuittaamalla ne niistä veroista ja maksuista, jotka European Foodin oli maksettava Romanian viranomaisille.
- 30 Komissio antoi 26.5.2014 päätöksen C(2014) 3192 final, jolla se määräsi Romanian keskeyttämään välittömästi kaikki toimet, jotka voisivat johtaa välitystuomion vapaaehtoiseen täytäntöönpanoon tai pakkotäytäntöönpanoon, sillä perusteella, että tällaiset toimet saattavat olla sääntöjenvastaista valtioneuvoston tukea, siihen asti kunnes komissio on antanut lopullisen päätöksen kyseisen toimenpiteen soveltuvuudesta sisämarkkinoille.

- 31 Komissio ilmoitti Romanianlle 1.10.2014 päätöksestään aloittaa SEUT 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu muodollinen tutkintamenettely siitä, miten Romania oli pannut välitystuomion osittain täytäntöön vuoden 2014 alussa sekä välitystuomion myöhemmästä vapaaehtoisesta täytäntöönpanosta tai pakkotäytäntöönpanosta.
- 32 Romanian viranomaiset suorittivat 29.5.2015 välitystuomion perusteella maksettavan jäännösmäärän ja katsoivat siten panneensa välitystuomion täytäntöön kokonaisuudessaan.
- 33 Komissio antoi 30.3.2015 riidanalaisen päätöksen. Sen 1 artiklan mukaan välitystuomiassa taloudelliselle kokonaisuudelle, johon kuuluvat Viorel Micula, Ioan Micula, European Food, Starmill, Multipack, European Drinks, Rieni Drinks, Scandic Distilleries, Transilvania General Import-Export ja West Leasing International, määrättyjen korvauksien maksaminen on SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”valtioneutua”, joka ei sovellu sisämarkkinoille. Kyseisen päätöksen 2 artiklan mukaan Romanian on jätettävä maksamatta mainitun päätöksen 1 artiklassa mainittu sisämarkkinoille soveltumaton tuki ja perittävä takaisin tuet, jotka on jo maksettu kyseiseen taloudelliseen kokonaisuuteen kuuluville yhteisöille, tuet, joista ei ole ilmoitettu komissiolle SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ja tuet, jotka maksetaan saman päätöksen antamisen jälkeen.

Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

- 34 European Foodin, Starmillin, Multipackin ja Scandic Distilleriesin unionin yleisen tuomioistuimen kirjaamoon 6.11.2015 asiassa T-624/15 toimittamalla kannekirjelmällä, Ioan Miculan 30.11.2015 asiassa T-694/15 toimittamalla kannekirjelmällä sekä Viorel Miculan, European Drinksin, Rieni Drinksin, Transilvania General Import-Exportin ja West Leasing Internationalin 28.11.2015 asiassa T-704/15 toimittamalla kannekirjelmällä saatettiin vireille SEUT 263 artiklaan perustuvat kanteet, joissa vaadittiin riidanalaisen päätöksen kumoamista. Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi Espanjan kuningaskunnan ja Unkarin osallistumisen oikeudenkäyntiin komission vaatimuksia tukevinä väliintulijoina. Työjärjestyksensä 68 artiklan mukaisesti unionin yleinen tuomioistuin yhdisti nämä kolme asiaa oikeudenkäynnin päättävän ratkaisun antamista varten.
- 35 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että kantajat esittivät kanteensa tueksi seitsemän kanneperustetta. Ensimmäinen kanneperuste koski komissiolta puuttuvaa toimivaltaa antaa riidanalainen päätös, harkintavallan väärinkäyttöä sekä SEUT 351 artiklan ja yleisten oikeusperiaatteiden noudattamatta jättämistä. Toinen kanneperuste koski SEUT 107 artiklan 1 kohdan virheellistä soveltamista. Kolmas kanneperuste koski luottamuksensuojan periaatteen loukkaamista. Neljäs kanneperuste perustui siihen, että kyseessä olevan toimenpiteen soveltuvuutta sisämarkkinoille oli arvioitu virheellisesti. Viides kanneperuste koski tuensaajien virheellistä määrittämistä ja perustelujen puutteellisuutta. Kuudes kanneperuste koski tuen takaisinperintään liittyvää oikeudellista virhettä. Seitsemäs kanneperuste koski kuulluksi tulemistä koskevan oikeuden loukkaamista sekä SEUT 108 artiklan 3 kohdan ja asetuksen N:o 659/1999 6 artiklan 1 kohdan virheellistä soveltamista.
- 36 Unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi valituksenalaisella tuomiolla asiassa T-704/15 esitetyn ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan ja asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäisen osan, jotka koskivat yhtäältä sitä, ettei komissiolle ollut toimivaltaa tehdä riidanalaisista päätöistä SEUT 108 artiklan nojalla, ja toisaalta sitä, ettei vahingonkorvauksen maksaminen merkitse SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua etua muun muassa siitä syystä,

että väitetty etu oli myönnetty ennen Romanian liittymistä unioniin. Se totesi kyseisen tuomion 59–93 kohdassa lähinnä, että antamalla riidanalaisen päätöksen komissio oli soveltanut toimivaltaa, joka sillä oli SEUT 108 artiklan ja asetuksen N:o 659/1999 nojalla, taannehtivasti liittymistä edeltäneisiin tosiseikkoihin ja että komissio ei siten voinut luokitella kyseessä olevaa toimenpidettä – eli kyseisen päätöksen mukaan välitystuomioistuimen myöntämän korvauksen maksamista vahingosta, jonka välitysasian kantajat väittivät kärsineensä sen seurauksena, että kyseinen jäsenvaltio kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän – SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ”valtioneuoksi”.

- 37 Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin hyväksyi asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen toisen osan ja asiassa T-704/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäisen osan, jotka koskivat lähinnä virhettä välitystuomion oikeudellisessa arvioinnissa SEUT 107 artiklassa tarkoitettujen edun ja tuen käsitteiden kannalta. Tältä osin unionin yleinen tuomioistuin katsoi olennaisilta osin valituksenalaisen tuomion 98–111 kohdassa, että koska unionin oikeutta ei ajallisesti voitu soveltaa eikä komissiolla ollut toimivaltaa SEUT 108 artiklan eikä asetuksen N:o 659/1999 nojalla, riidanalainen päätös oli lainvastainen siltä osin kuin siinä luokiteltiin kyseisen korvauksen maksaminen SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi ”eduksi” ja ”valtioneuoksi” ainakin sen ajanjakson osalta, joka edelsi unionin oikeuden voimaantuloa Romaniassa.
- 38 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen kokonaisuudessaan tutkimatta kyseisten kanneperusteiden muita osia tai muita kanneperusteita.

Asianosaisten vaatimukset ja asian käsittelyn vaiheet unionin tuomioistuimessa

- 39 Komissio vaatii valituksessaan, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion
  - hylkää asiassa T-704/15 esitetyn ensimmäisen kanneperusteen ensimmäisen osan ja toisen kanneperusteen ensimmäisen osan sekä asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäisen ja toisen osan
  - palauttaa yhdistetyt asiat T-624/15, T-694/15 ja T-704/15 unionin yleiseen tuomioistuimeen muiden kanneperusteiden ratkaisemista varten ja
  - toteaa, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.
- 40 European Food, Starmill, Multipack, Scandic Distilleries ja Ioan Micula (jäljempänä yhdessä European Food ym.) vaativat, että unionin tuomioistuin
- hylkää valituksen
  - toissijaisesti kumoaa riidanalaisen päätöksen
  - edelleen toissijaisesti palauttaa asiat unionin yleiseen tuomioistuimeen ja

- määrää, että komissio ja väliintulijat vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan, sekä velvoittaa ne korvaamaan European Food ym:ille ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 41 Viorel Micula, European Drinks, Rieni Drinks, Transilvania General Import-Export ja West Leasing (jäljempänä yhdessä Viorel Micula ym.) vaativat, että unionin tuomioistuin
- hylkää valituksen
  - toissijaisesti hyväksyy ensimmäisessä oikeusasteessa asiassa T-704/15 esitetyn toisen kanneperusteen ja näin ollen kumoaa riidanalaisen päätöksen
  - edelleen toissijaisesti palauttaa asiat unionin yleiseen tuomioistuimeen
  - määrää, että komissio vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan, sekä velvoittaa sen korvaamaan Viorel Micula ym:ille ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa aiheutuneet oikeudenkäyntikulut ja
  - määrää, että Espanjan kuningaskunta ja Unkari vastaavat omista oikeudenkäyntikuluistaan ensimmäisessä oikeusasteessa ja muutoksenhakuasteessa.
- 42 Espanjan kuningaskunta vaatii, että unionin tuomioistuin
- hyväksyy valituksen, kumoaa valituksenalaisen tuomion ja jättää ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyn kanteen tutkimatta ja
  - toissijaisesti hyväksyy valituksen, kumoaa valituksenalaisen tuomion ja hylkää ensimmäisessä oikeusasteessa nostetun kanteen perusteettomana.
- 43 Espanjan kuningaskunta vaatii liitännäisvalituksessaan, että unionin tuomioistuin
- kumoaa valituksenalaisen tuomion
  - toteaa, ettei ensimmäisessä oikeusasteessa nostettua kannetta voida ottaa tutkittavaksi, ja
  - velvoittaa European Food ym. ja Viorel Micula ym. korvaamaan oikeudenkäyntikulut.
- 44 Komissio vaatii, että liitännäisvalitus hyväksytään.
- 45 European Food ym. ja Viorel Micula ym. vaativat liitännäisvalituksen hylkäämistä ja yhtäältä Espanjan kuningaskunnan, komission ja väliintulijoiden velvoittamista vastaamaan liitännäisvalituksesta aiheutuneista oikeudenkäyntikuluistaan ja toisaalta Espanjan kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan liitännäisvalituksesta European Food ym:ille ja Viorel Micula ym:ille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.
- 46 Puolan tasavalta ja Latvian tasavalta pyysivät 25.11. ja 5.12.2019 päivätyillä kirjeillä saada Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla osallistua oikeudenkäyntiin tukeakseen komission vaatimuksia.

- 47 Puolan tasavalta ja Latvian tasavalta hyväksyttiin unionin tuomioistuimen presidentin 6.1.2020 ja 9.1.2020 tekemillä päätöksillä väliintulijoiksi siten, että viimeksi mainittu jäsenvaltio voi unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 129 artiklan 4 kohdan mukaan vain esittää huomautuksensa asianosaisten kuulemiseksi järjestetyssä istunnossa siinä tapauksessa, että tällainen istunto järjestetään, koska sen väliintulohakemus jätettiin työjärjestyksen 190 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisen jälkeen.
- 48 European Food ym. ja Viorel Micula ym. pyysivät 17.3.2020 päivätyillä kirjeillä unionin tuomioistuinta sulkemaan Espanjan kuningaskunnan tämän oikeudenkäynnin asianosaisten joukosta ja jättämään siten kyseisen jäsenvaltion päävalitukseen jättämän vastineen tutkimatta. Kyseiset osapuolet esittävät pyyntönsä tueksi tiedostavansa, että Espanjan kuningaskunnalla ei jäsenvaltiona ole Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla velvollisuutta osoittaa, että sillä on intressi osallistua väliintulijana asian käsittelyyn unionin yleisessä tuomioistuimessa. Ne katsovat kuitenkin, että unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 172 artiklan mukaan unionin yleisessä tuomioistuimessa käsiteltävän asian asianosaisen, mukaan lukien jäsenvaltio, on kuitenkin osoitettava, että valituksen hyväksymisellä tai hylkäämisellä on sille merkitystä, jotta se voisi olla asianosaisena muutoksenhakumenettelyssä. Tätä edellytystä, joka otettiin käyttöön työjärjestyksen uudelleenlaadinnan yhteydessä vuonna 2012, on niiden mukaan sovellettava myös jäsenvaltioihin.
- 49 Unionin tuomioistuimen presidentin tehtyä esittelevää tuomaria ja julkisasiamiestä kuultuaan asiassa päätöksen unionin tuomioistuimen kirjaamo ilmoitti 29.3.2020 päivätyillä kirjeillä kyseisille asianosaisille niiden pyynnön hylkäämisestä sillä perusteella, että koska Espanjan kuningaskunnalle oli jäsenvaltiona annettu lupa väliintuloon ensimmäisessä oikeusasteessa Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla, se on suoraan lain nojalla asianosainen muutoksenhakuasiassa.
- 50 Saksan liittotasavalta pyysi 16.12.2020 päivätyillä kirjeellä Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 40 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla saada osallistua oikeudenkäyntiin väliintulijana tukeakseen komission vaatimuksia.
- 51 Saksan liittotasavalta hyväksyttiin unionin tuomioistuimen presidentin 12.1.2021 tekemällä päätöksellä unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 129 artiklan 4 kohdan mukaisesti väliintulijaksi esittämään huomautuksensa asianosaisten kuulemiseksi järjestettävässä istunnossa siinä tapauksessa, että se järjestään, koska sen väliintulohakemus oli tehty työjärjestyksen 190 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun määräajan päättymisen jälkeen.

Pyyntö suullisen käsittelyn aloittamisesta uudelleen

- 52 European Food ym. sekä Viorel Micula ym. vaativat unionin tuomioistuimen kirjaamoon 12.7. ja 14.7.2021 toimittamallaan asiakirjoilla asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamista uudelleen. Vaatimuksensa tueksi ne vetoavat lähinnä siihen, että ne ovat eri mieltä julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksesta kahden seikan osalta.
- 53 Ensinnäkin julkisasiamies arvioi niiden mukaan ratkaisuehdotuksensa 138 kohdassa virheellisesti sen oikeudellisen virheen, jonka unionin yleinen tuomioistuin hänen mukaansa teki toteamalla, että väitetty valtioneuvoston myönnettiin silloin, kun kyseessä oleva verokannustinjärjestelmä kumottiin kahdenvälisen investointisuojasopimuksen vastaisesti, vaikutuksia asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäiseen osaan annettavan vastauksen kannalta.

Niiden mukaan on totta, että kyseinen oikeudellinen virhe oikeuttaisi valituksenalaisen tuomion kumoamisen, koska oikeus saada kyseinen tuki ei perustu järjestelmän kumoamiseen vaan välitystuomioon, joka annettiin Romanian unioniin liittymisen jälkeen. Ne katsovat kuitenkin, että – toisin kuin julkisasiamies esittää – toisen valitusperusteen ensimmäinen osa on kuitenkin hyväksyttävä, koska siinä moititaan komissiota siitä, että tämä katsoi riidanalaisessa päätöksessä, että kyseessä oleva valtiontuki ei perustunut välitystuomioon vaan kyseisessä välitystuomiossa myönnetyn vahingonkorvauksen maksamiseen, vaikka tällä perusteella myönnetyn määrän maksamisella ei anneta mitään lisäetua välitystuomioon nähden. Kyseessä olevan tukitoimenpiteen täsmällinen yksilöinti on myös asiassa T-704/15 esitetyn toisen valitusperusteen yhteydessä esiin nostettu ratkaiseva kysymys, joten jos unionin tuomioistuin noudattaa julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessaan esittämää päättelyä, sen on palautettava kysymyksen tarkastelu unionin yleiselle tuomioistuimelle.

- 54 Toiseksi julkisasiamies katsoi niiden mukaan ratkaisuehdotuksensa 135 kohdassa virheellisesti, että mikä tahansa toimenpide, jonka Romania toteuttaa välitystuomion antamisen jälkeen sen täytäntöönpanemiseksi, voi olla valtiontukea. Ainoastaan välitystuomio voi niiden mukaan nimittäin johtaa tällaisen tuen myöntämiseen, koska ICSID-sopimuksen 53 artiklan mukaan Romanian velvollisuus maksaa vahingonkorvausta perustuu mainittuun tuomioon ilman, että Romanian viranomaisten olisi tarpeen ryhtyä muihin hallinnollisiin tai oikeudellisiin toimiin. Erityisesti välitystuomion tunnustamismenettely on pelkkä hallinnollinen muodollisuus niiden tilanteiden varalta, ettei kyseessä oleva valtio noudata välitystuomiota.
- 55 Tältä osin on muistutettava yhtäältä, että Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännössä ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksessä ei määrätä asianosaisten mahdollisuudesta esittää huomautuksia vastaukseksi julkisasiamiehen ratkaisuehdotukseen (tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 56 Toisaalta SEUT 252 artiklan toisen kohdan mukaan julkisasiamiehen tehtävänä on täysin puolueettomana ja riippumattomana esittää julkisessa istunnossa perustellut ratkaisuehdotukset asioissa, jotka Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön mukaan vaativat hänen myötävaikutustaan. Julkisasiamiehen ratkaisuehdotus tai perustelut, joiden päätteeksi hän päätyy siihen, eivät sido unionin tuomioistuinta. Tämän vuoksi se, että osapuoli ei yhdy julkisasiamiehen ratkaisuehdotuksessa todettuun – riippumatta ratkaisuehdotuksessa tutkituista kysymyksistä –, ei sellaisenaan voi olla peruste asian käsittelyn suullisen vaiheen aloittamiselle uudelleen (tuomio 15.7.2021, komissio v. Puola (Tuomareita koskeva kurinpitojärjestelmä), C-791/19, EU:C:2021:596, 42 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 57 Unionin tuomioistuin voi kuitenkin työjärjestyksensä 83 artiklan nojalla julkisasiamiestä kuultuaan milloin tahansa määrätä asian käsittelyn suullisen vaiheen aloitettavaksi uudelleen muun muassa, jos unionin tuomioistuin katsoo, ettei sillä ole riittävästi tietoa asiasta, tai jos asianosainen on tämän vaiheen päättämisen jälkeen vedonnut uuteen seikkaan, joka voi olennaisesti vaikuttaa unionin tuomioistuimen ratkaisuun.
- 58 Nyt käsiteltävässä asiassa unionin tuomioistuin katsoo kuitenkin julkisasiamiestä kuultuaan, että sillä on asian käsittelyn kirjallisen vaiheen ja asianosaisten kuulemiseksi järjestetyn istunnon päätteeksi kaikki käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi tarvittavat tiedot. Se mainitsee lisäksi, että European Food ym:iden ja Viorel Micula ym:iden esittämistä asian käsittelyn suullisen vaiheen uudelleen aloittamista koskevista pyynnöistä ei ilmene mitään uutta seikkaa, joka voisi vaikuttaa ratkaisuun, joka sen on annettava mainitussa asiassa.

59 Tässä tilanteessa asian käsittelyn suullista vaihetta ei ole aihetta määrätä aloitettavaksi uudelleen.

Päävalituksen tarkastelu

- 60 Komissio, jota Espanjan kuningaskunta ja väliintulijat tukevat, vetoaa valituksensa tueksi kolmeen valitusperusteeseen.
- 61 Ensimmäisessä valitusperusteessaan, jossa on kaksi osaa, komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei komissiolla ollut toimivaltaa tehdä riidanalaista päätöstä. Tämän valitusperusteen ensimmäinen osa, johon vedotaan ensisijaisesti, koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellisesti SEUT 108 artiklaa, kun taas kyseisen valitusperusteen toinen osa, johon vedotaan toissijaisesti, koskee liittymisasiakirjan liitteessä V olevan 2 luvun virheellistä soveltamista.
- 62 Toisessa valitusperusteessaan, jossa on kaksi osaa, komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei unionin oikeutta sovelleta välitystuomiolla myönnettyyn vahingonkorvaukseen. Tämän valitusperusteen ensimmäinen osa, johon vedotaan ensisijaisesti, koskee sitä, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi virheellisesti liittymisasiakirjan 2 artiklaa ja unionin oikeuden ajallista soveltamista koskevia sääntöjä, kun taas kyseisen valitusperusteen toinen osa, johon vedotaan toissijaisesti, koskee Eurooppa-sopimuksen virheellistä soveltamista.
- 63 Komissio väittää kolmannessa valitusperusteessaan, että unionin yleinen tuomioistuin tulkitsti edun käsitettä virheellisesti eikä tutkinut kaikkia riidanalaisen päätöksen perusteluita katsoessaan, ettei kyseessä oleva korvaus ollut tällainen etu.
- 64 Aluksi on tutkittava ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa ja toinen valitusperuste yhdessä.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten lausumat

- 65 European Food ym. ja Viorel Micula ym. väittävät, että erityisesti ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisen osan ja toisen valitusperusteen molempien osien tueksi esitetyt perustelut ovat useista syistä sellaisia, että ne on jätettävä tutkimatta, tai tehottomia.
- 66 Ensinnäkin kyseessä olevan valtiontukien myöntämisaikojen määrittäminen, joka pääasiallisesti on ensimmäisen ja toisen kanneperusteen ensimmäisen osan kohteena, on niiden mielestä tosiseikkoja koskeva toteamus. Se ei voi siten olla muutoksenhaun kohteena. Unionin yleinen tuomioistuin totesi nimittäin yksinomaisen toimivaltansa nojalla, että välitystuomiolla myönnettiin välitysasian kantajille korvaus sellaisen tapahtuman vuoksi, joka oli tapahtunut ennen Romanian liittymistä unioniin, eli sen vuoksi, että kyseinen valtio oli kumonnut kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kahdenvälisen investointisuojasopimuksen vastaisesti, eikä välitystuomiolla ollut mitään vaikutuksia liittymisen jälkeen. Koska unionin yleinen tuomioistuin itse asiassa totesi näin, että vahingonkorvauksen maksaminen merkitsi ainoastaan aikaisemman oikeuden täytäntöönpanoa, maksaminen ei voi niiden mukaan olla SEUT 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan kuuluva etu, mikä riittää oikeuttamaan riidanalaisen päätöksen kumoamisen.

- 67 Lisäksi European Food ym. katsovat, etteivät komission perustelut, jotka koskevat ajankohtaa, jolloin kyseinen valtiontuki myönnettiin, ole riittävän täsmälliset. Valituksessa ei erityisesti täsmennetä niitä valituksenalaisen tuomion perusteluja, jotka ovat oikeudellisesti virheelliset. Siinä ei myöskään selitetä, miltä osin kyseisessä tuomiossa tulkitaan tai sovelletaan virheellisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, eikä myöskään mainita, mille tosiseikoille on annettu virheellinen merkitys.
- 68 Toiseksi ne katsovat, että koska riidanalaisessa päätöksessä yksilöity valtiontuki ei muodostu oikeudesta kyseessä olevaan vahingonkorvaukseen eikä edes välitystuomiosta vaan kyseisen vahingonkorvauksen maksamisesta paljon Romanian unioniin liittymisen jälkeen, perustelut, joihin komissio tukeutuu muun muassa toisen valitusperusteensa toisessa osassa sen tueksi, että sillä on toimivalta tutkia toimenpide, joka voi merkitä ennen kyseistä liittymistä myönnettyä valtiontukea, on niiden mukaan hylättävä tehottomina. Sama koskee perusteluja, joilla komissio väittää ensimmäisen kanneperusteensa ensimmäisessä osassa, että kyseessä oleva valtiontuki perustuu välitystuomion muuttamiseen täytäntöönpanoperusteeksi tai välitystuomion julistamiseen. Kyseisten väitteiden hyväksyminen merkitsisi niiden mukaan nimittäin sitä, että komissio olisi kyseisessä päätöksessä todennut virheellisesti, että kyseinen tuki myönnettiin maksamalla korvaus. Kaikki komission yritykset muuttaa tai täydentää jälkikäteen kyseisen päätöksen perusteluja on kuitenkin jätettävä tutkimatta.
- 69 Kolmanneksi väite, jolla komissio vetoaa toisen valitusperusteensa toisen osan tueksi Eurooppa-sopimuksen virheelliseen soveltamiseen, on European Food ym:iden mukaan jätettävä tutkimatta tai hylättävä tehottomana. Yhtäältä komissio nimittäin niiden mielestä myöntää kyseisillä väitteillään väistämättä, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi perustellusti, että käsiteltävässä tapauksessa valtiontuen mahdollinen myöntäminen oli tapahtunut ennen Romanian liittymistä unioniin, mikä on ristiriidassa riidanalaisen päätöksen sanamuodon kanssa. Toisaalta ne katsovat, että koska kyseinen päätös on annettu SEUT 107 ja SEUT 108 artiklan nojalla, komissio ei voi muutoksenhakuvaiheessa tukeutua Eurooppa-sopimukseen. Unionin tuomioistuimet eivät nimittäin voi korvata mainitussa päätöksessä käytettyä oikeusperustaa toisella oikeusperustalla.
- 70 Komissio katsoo, että ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa ja toisen valitusperusteen molemmat osat on otettava tutkittaviksi.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 71 Ensinnäkin on muistutettava, että SEUT 256 artiklan 1 kohdasta ja Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraa, että muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymysten osalta ja että ainoastaan unionin yleinen tuomioistuin on siis toimivaltainen määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston ja arvioimaan sitä ja selvitysaineistoa. Lukuun ottamatta sitä tapausta, että tuomioistuimelle esitetty tosiseikasto ja selvitysaineisto on otettu huomioon vääristyneellä tavalla, tämä arviointi ei ole sellainen oikeuskysymys, että se sinänsä kuuluisi unionin tuomioistuimen valitusasioissa harjoittaman valvonnan piiriin (tuomio 2.3.2021, komissio v. Italia ym., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 52 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 72 Sen sijaan silloin, kun unionin yleinen tuomioistuin on määrittänyt asian tosiseikaston tai arvioinut sitä, unionin tuomioistuimella on toimivalta harjoittaa valvontaansa, kun unionin yleinen tuomioistuin on luonnehtinut tosiseikastoa oikeudellisesti ja todennut sen oikeudelliset seuraukset. Unionin tuomioistuimen valvontavalta ulottuu muun muassa kysymykseen siitä,

onko unionin yleinen tuomioistuin soveltanut asianmukaisia oikeudellisia arviointiperusteita arvioidessaan tosiseikkoja (ks. vastaavasti tuomio 2.3.2021, komissio v. Italia ym., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 73 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että ensimmäisen ja toisen valitusperusteen ensimmäisissä osissa nostetaan esiin kysymys siitä, ”myönnetäänkö” valtioneuvoston SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla nyt käsiteltävän asian kaltaisessa tilanteessa, jossa välitystuomiolla on myönnetty korvaus vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen verokannustinjärjestelmän kumoamisesta kahdenvälisen investointisuojausjärjestelmän vastaisesti, välitystuomion täytäntöönpanemiseksi suoritettavan korvauksen tosiasiallisena maksamisajankohtana – kuten komissio väittää – sillä perusteella, että oikeus korvaukseen muodostuu lopullisesti silloin, kun välitystuomio tulee täytäntöönpanokelpoiseksi kansallisessa oikeudessa, vai kyseisen järjestelmän kumoamisajankohtana – kuten European Food ym. ja Viorel Micula ym. väittävät – sillä perusteella, että oikeus korvaukseen syntyy tuona ajankohtana, kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisessa tuomiossa.
- 74 Tällainen kysymys on selvästi oikeuskysymys, koska sen ratkaiseminen edellyttää sen ajankohdan määrittämistä, jolloin tuki ”myönnettiin” SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla, ja sen tarkistamista, tulkitsiko ja sovelsiko unionin yleinen tuomioistuin SEUT 107 artiklan 1 kohtaa oikein ja oliko sen suorittama tosiseikkojen oikeudellinen luonnehdinta sen ajankohdan määrittämiseksi, jona tuki ”myönnettiin” kyseisessä määräyksessä tarkoitettulla tavalla, asianmukainen.
- 75 Komission tältä osin kehittelemien perustelujen epätasaisuutta koskevan väitteen osalta on lisäksi muistutettava, että SEUT 256 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta, Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 58 artiklan ensimmäisestä kohdasta ja unionin tuomioistuimen työjärjestyksen 168 artiklan 1 kohdan d alakohdasta seuraa, että valituksessa on ilmoitettava täsmällisesti sekä se, miltä kaikilta osin valituksenalaisen tuomion kumoamista vaaditaan, että ne oikeudelliset perustelut, joihin erityisesti halutaan vedota tämän vaatimuksen tueksi, tai muuten kyseinen valitus tai peruste jätetään tutkimatta (tuomio 2.3.2021, komissio v. Italia ym., C-425/19 P, EU:C:2021:154, 55 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 76 Nyt käsiteltävässä asiassa on kuitenkin riittävää mainita tältä osin, että komissio täsmensi valituksessaan, että se riitauttaa ensimmäisellä ja toisella valitusperusteellaan valituksenalaisen tuomion 66–80 ja 83–88 kohdan, ja että se kehitteli tätä varten selkeät ja yksityiskohtaiset perustelut, joissa esitetään syyt, joiden vuoksi kyseisissä kohdissa on sen mielestä oikeudellisia virheitä.
- 77 Toiseksi on muistutettava väitteestä, jonka mukaan komissio pyrkii valituksellaan muuttamaan tai täydentämään riidanalaista päätöstä siinä tarkoitettun valtioneuvoston luonteen osalta, että edellä 75 kohdassa mainitun unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan valitusperusteella on tutkimatta jättämisen uhalla pyrittävä saamaan ensimmäisessä oikeusasteessa riitautetun päätöksen sijaan kumotuksi se unionin yleisen tuomioistuimen tuomio, jonka kumoamista vaaditaan, siten, että valitusperuste sisältää perustelut, joilla pyritään nimenomaan yksilöimään kyseistä tuomiota rasittava oikeudellinen virhe. Valittajalla on siis oikeus vedota valituksessaan perusteisiin, jotka perustuvat valituksenalaisen tuomioon itseensä ja joilla pyritään arvostelemaan oikeudellisesti sen oikeellisuutta (tuomio 4.3.2021, komissio v. Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 78 Kuten edellä 73 kohdasta ilmenee, nyt käsiteltävässä asiassa komissio pyrkii valituksellaan ja erityisesti ensimmäisen ja toisen valitusperusteensa ensimmäisillä osilla kyseenalaistamaan perustelut, joilla unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisessa tuomiossa, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu valtiontuki myönnettiin silloin, kun Romania kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän väitetysti kahdenvälisen investointisuojausopimuksen vastaisesti, eli ennen kyseisen valtion unioniin liittymistä, eikä komissiolla siten ollut toimivaltaa antaa kyseistä päätöstä SEUT 108 artiklan nojalla.
- 79 Tällainen kyseisen tuomion perusteluja koskeva väite voidaan ottaa tutkittavaksi muutoksenhakuvaiheessa riippumatta riidanalaisen päätöksen perusteluista ja erityisesti sen toimenpiteen täsmällisistä rajoista, jonka komissio on kyseisessä päätöksessä katsonut olevan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.
- 80 Tässä yhteydessä on sitä vastoin korostettava, että koska unionin tuomioistuimen toimivalta muutoksenhakuasioissa rajoittuu sen oikeudellisen ratkaisun arviointiin, jonka unionin yleinen tuomioistuin on tehnyt sille esitetyistä perusteista (tuomio 4.3.2021, komissio v. Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 47 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), unionin tuomioistuin ei voi nyt käsiteltävän valituksen yhteydessä lausua niistä perusteista ja perusteluista, joita unionin yleinen tuomioistuin ei ole tutkinut, tarkemmin sanottuna niistä, jotka koskevat sitä, oliko kyseessä oleva toimenpide aineellisesti tarkasteltuna SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua ”valtiontukea”.
- 81 Kolmanneksi on katsottava, että Eurooppa-sopimuksen rikkomiseen liittyvät perustelut, jotka ovat toisen valitusperusteen toisen osan kohteena, voidaan edellä 77 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti ottaa tutkittavaksi. Komissio väittää niissä nimittäin, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa oikeudellisen virheen, kun se SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan vastaisesti piti 6.3.2018 annettua tuomiota Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) merkityksettömänä sillä perusteella, että välitystuomioistuimella ei ollut velvollisuutta soveltaa unionin oikeutta arvioitavakseen saatettuihin tosiseikkoihin, jotka olivat tapahtuneet ennen Romanian liittymistä unioniin. Tältä osin on merkityksetöntä, että perustelut eivät mahdollisesti liity komission riidanalaisessa päätöksessä esittämiin toteamuksiin, koska riidanalainen päätös ei ole valituksen kohteena, kuten edellä 77 kohdassa muistutettiin.
- 82 Niinpä ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa ja toisen valitusperusteen molemmat osat voidaan ottaa tutkittavaksi.

Asiakysymys

Asianosaisten lausumat

– Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa

- 83 Komissio väittää ensimmäisen valitusperusteensa ensimmäisessä osassa, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 68–80 ja 86 kohdassa virheellisesti, että välitystuomiossa välitysasian kantajille myönnetty oikeus vahingonkorvaukseen annettiin niille 22.2.2005 eli ennen Romanian liittymistä unioniin, kun kyseinen valtio kumosi kyseessä olevan

- verokannustinjärjestelmän, ja että siten kyseisen järjestelmän kumoaminen merkitsee kyseessä olevaa valtiontukea, vaikka tuki muodostui kyseisen korvauksen maksamisesta unioniin liittymisen jälkeen.
- 84 Tästä seuraa komission mukaan, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen tulkitsemalla ja soveltamalla virheellisesti unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöä, joka koskee ajankohtaa, jona valtiontuki myönnetään, sille SEUT 108 artiklan nojalla kuuluvan toimivallan käyttämiseksi. Tästä virheestä seuraa komission mukaan toinen oikeudellinen virhe, joka perustuu toimenpiteeseen, jolla Romania myönsi kyseessä olevan valtiontuen, liittyvien tosiseikkojen virheelliseen oikeudelliseen luonnehdintaan.
- 85 Kysymys siitä, oliko komissiolla toimivalta tehdä riidanalainen päätös SEUT 108 artiklan nojalla, riippuu komission mukaan ajankohdasta, jolloin Romania toteutti toimenpiteen, joka voi olla valtiontukea. Tältä osin 21.3.2013 annettuun tuomioon *Magdeburger Mühlenwerke* (C-129/12, EU:C:2013:200, 40 ja 41 kohta) perustuvasta unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee komission mukaan, että sellaisen oikeudellisen perusteen olemassaolo, jonka perusteella tuen välitöntä maksamista voidaan pyytää, on valtiontueksi luokittelun oikeudellinen kriteeri.
- 86 Nyt käsiteltävässä tapauksessa välitysasian kantajat saivat komission mukaan oikeuden kyseessä olevaan korvaukseen vasta, kun välitystuomiosta tuli täytäntöönpanokelpoinen kansallisen oikeuden nojalla. Ehdoton oikeus kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kumoamisen perusteella myönnetyn vahingonkorvauksen maksamiseen perustuu sen mukaan mainittuun välitystuomioon yhdessä sen kansallisen oikeuden kanssa, jonka nojalla Romania on velvollinen panemaan sen täytäntöön. Tästä syystä se, että Romania maksaa kyseisen korvauksen vapaaehtoisesti tai pakkotäytäntöönpanona, katsottiin komission mielestä riidanalaisessa päätöksessä perustellusti valtiontueksi. Koska kyseinen valtiontuki myönnettiin Romanian unioniin liittymisen jälkeen, komissio katsoo olleensa toimivaltainen tekemään kyseisen päätöksen.
- 87 Joka tapauksessa on komission mukaan otettava huomioon tarve taata, ettei Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 1 kohdan iii alakohdassa ja SEUT 107 artiklan 1 kohdassa määrättyä valtiontukien kieltoa kierretä jäsenvaltioita sitovaan kahdenväliseen investointisuojasopimukseen sisältyvällä välityslausekkeella. Sen mielestä unionin yleinen tuomioistuin sivuutti tällaisen asiayhteyden valituksenalaisessa tuomiossa.
- 88 European Food ym. ja Viorel Micula ym. katsovat, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi oikein valtiontuen myöntämisaikankohdaksi koskevia periaatteita, sellaisina kuin ne ilmenevät unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä.
- 89 Niiden mukaan 21.3.2013 annetusta tuomiosta *Magdeburger Mühlenwerke* (C-129/12, EU:C:2013:200, 40 ja 41 kohta) ilmenee, että valtiontuet on katsottava myönnettyksi sinä ajankohtana, jona oikeus niiden saamiseen annetaan tuensaajalle sovellettavan kansallisen säännösten nojalla. Vahingonkorvauksen osalta on katsottava, että oikeus vahingonkorvaukseen syntyy kyseisen vahingon aiheuttaneen tapahtuman sattumispäivänä ja että kaikki myöhemmät tapahtumat ovat tähän liitännäisiä eikä niillä muuteta vahingon aiheuttaneen tapahtuman ajankohtana syntyneiden oikeuksien luonnetta tai arvoa.
- 90 Unionin yleinen tuomioistuin totesi siis niiden mukaan valituksenalaisen tuomion 75 kohdassa perustellusti, että oikeus välitystuomiolla vahvistettuun korvaukseen syntyi 22.2.2005, kun Romania kumosi kahdenvälisen investointisuojasopimuksen vastaisesti kyseisen

verokannustinjärjestelmän, joten komissiolla ei ollut toimivaltaa tehdä riidanalaista päätöstä SEUT 108 artiklan nojalla. Näin tehdessään unionin yleinen tuomioistuin katsoi niiden mielestä perustellusti, että komissio oli päätellyt virheellisesti, että väitetty valtiontuki oli myönnetty maksamalla kyseisellä tuomiolla myönnetty korvaus.

- 91 Erityisesti ne mainitsevat, ettei ajankohdalla, jona välitystuomio sisällytettiin kansalliseen oikeusjärjestykseen, ole merkitystä. Välitystuomio ei niiden mukaan nimittäin synnyttänyt oikeuksia, joita ei olisi ollut olemassa ennen Romanian liittymistä unioniin, koska tuomioistuimen tai välitystuomioistuimen päätös, jolla myönnetään vahingonkorvaus lainvastaisella toimella aiheutetusta vahingosta, ei ole luonteeltaan oikeuksia perustava toimi vaan toimi, jolla vahvistetaan ne oikeudet ja velvollisuudet, jotka syntyivät silloin, kun kyseinen lainvastainen toimi toteutettiin. Lisäksi Romanian on ICSID-sopimuksen 54 artiklan nojalla tunnustettava ja pantava täytäntöön välitystuomio riippumatta siitä, millainen asema tällaisella tuomiolla on Romanian prosessioikeudessa.
- 92 Unionin yleinen tuomioistuin katsoi European Food ym:iden ja Viorel Micul ym:iden mukaan siis perustellusti, että välitystuomion täytäntöönpano merkitsee ainoastaan 22.2.2005 syntyneen oikeuden täytäntöönpanoa, koska välitystuomiolla, sen kirjaamisella Romaniassa tai sen myöhemmällä täytäntöönpanolla Romaniaan nähden ei anneta välitysasian kantajille mitään lisätua niihin oikeuksiin nähden, jotka niillä jo oli kyseisenä ajankohtana.
- 93 Samojen asianosaisten mukaan välitysasian kantajille ei myöskään annettu oikeutta saada korvausta, jonka maksaminen luokiteltiin riidanalaisessa päätöksessä valtiontueksi, kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kumoamisella vaan sillä, että Romania rikkoi kahdenvälistä investointisuojasopimusta. Välitystuomioistuin olisi siten voinut todeta lopullisesti Romanian vastuun tästä rikkomisesta ennen kyseisen valtion liittymistä unioniin. Välitystuomiolla tai myönnettävän korvauksen täsmällisen määrän määrittämisellä ei siis ole merkitystä määritettäessä ajankohtaa, jolloin oikeus saada valtiontukea myönnetään tuensaajille.

– *Toinen valitusperuste*

- 94 Toisen valitusperusteen ensimmäisessä osassa komissio väittää, että kun unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 66, 67 ja 80–88 kohdassa, ettei unionin oikeutta voida soveltaa ajallisesti välitystuomiolla myönnettyyn korvaukseen, koska kaikki kyseisen korvauksen perustana olevat tapahtumat olivat tapahtuneet ennen Romanian liittymistä unioniin, se rikkoi liittymisasiakirjan 2 artiklaa, luettuna unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön valossa, sellaisena kuin se ilmenee erityisesti 12.9.2013 annetusta tuomiosta Kuso (C-614/11, EU:C:2013:544, 25 kohta), jonka mukaan unionin oikeutta sovelletaan vanhan säännön voimassa ollessa syntyneiden tilanteiden tulevaisuudessa ilmeneviin vaikutuksiin. Erityisesti siitä ilmenee, että uuden jäsenvaltion liittymispäivästä lähtien unionin oikeutta sovelletaan kaikkiin käynnissä oleviin tilanteisiin.
- 95 Komissio katsoo, että koska nyt käsiteltävässä tapauksessa välimiesmenettely oli vireillä Romanian unioniin liittymisen ajankohtana, välitystuomioistuimen päätöksentekoprosessi oli tuolloin käynnissä oleva tilanne. Välitystuomioistuimen toteamuksista ilmenee lisäksi, että välitysasian kantajat kärsivät vahingon, jonka korvaamista ne vaativat, etenevästi vuosina 2005–2011.
- 96 Tästä seuraa komission mukaan, että välitystuomion antaminen johti unionin oikeuden soveltamiseen, koska sillä luotiin oikeuksia, joita ei ollut olemassa ennen Romanian liittymistä unioniin, ja koska siinä määritettiin korvauksen määrä monitahaisen taloudellisen arvioinnin

- avulla. Väilytuomion vaikutukset ovat sen mukaan siten ennen liittymistä syntyneen tilanteen tulevaisuudessa ilmenneitä vaikutuksia. Mainitun tuomion ei siis voida katsoa merkitsevän sellaisen oikeuden tunnustamista, joka olisi syntynyt ajankohtana, jolloin Romania kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän.
- 97 Komission mielestä kyseisen järjestelmän kumoaminen ja väilytuomio ovat päinvastoin kaksi erillistä oikeudellista tointa, joista ensimmäisellä taataan Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 1 kohdan iii alakohdan noudattaminen ja toisella myönnetään korvaus kyseisen määräyksen vastaisen valtioneuvoston ohjelman kumoamisen perusteella. Tilanne on sen mukaan verrattavissa tilanteeseen, jota tarkasteltiin asiassa, joka johti 29.6.2004 annettuun tuomioon komissio v. neuvosto (C-110/02, EU:C:2004:395), jonka mukaan unionin oikeudessa kielletään kiertämästä komission päätöstä, jolla valtiontuki todetaan sisämarkkinoille soveltumattomaksi, toisella oikeustoimella, jolla myönnetään korvaus, jolla pyritään kompensoimaan takaisinmaksut, jotka kyseisen valtiontuen saajat joutuvat komission päätöksen perusteella suorittamaan.
- 98 Toisen valitusperusteen toisessa osassa komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi joka tapauksessa Eurooppa-sopimusta virheellisesti toteamalla, ettei unionin oikeutta voida ajallisesti soveltaa väilytuomiolla myönnettyyn korvaukseen, koska Eurooppa-sopimusta – joka kuuluu unionin oikeuteen – sovellettiin kaikkiin niihin liittymistä edeltäneisiin tapahtumiin, jotka olivat antaneet aiheen kyseiseen korvaukseen. Komission mukaan Eurooppa-sopimuksen 64 artiklan 1 kohdan iii alakohdassa nimittäin kielletään Romaniaa myöntämästä sen unioniin liittymistä edeltäneenä aikana sellaisia valtiontukia, joita ei voida hyväksyä.
- 99 Kyseinen virhe johti komission mukaan siihen, että unionin yleinen tuomioistuin teki valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa toisen oikeudellisen virheen katsomalla, että nyt käsiteltävässä tapauksessa kyseessä oleva tilanne poikkesi tästä syystä siitä tilanteesta, joka johti 6.3.2018 annettuun tuomioon Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158). Komission mukaan väilytuomioistuin nimittäin itse myönsi, että Eurooppa-sopimus kuului siihen oikeuteen, jota sen oli sovellettava käsiteltäväkseen saatettuun riita-asiaan. Nyt käsiteltävässä asiassa on siis kyseessä yksityinen välimiesmenettely, joka korvaa unionin tuomioistuinjärjestelmän unionin oikeuteen liittyvien riitojen ratkaisemisessa. Unionin yleinen tuomioistuin sovelsi siten komission mukaan SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa virheellisesti.
- 100 European Food ym. ja Viorel Micula ym. väittävät, että toisen valitusperusteen ensimmäinen osa perustuu kokonaisuudessaan virheelliseen toteamukseen, jonka mukaan kahdenvälisen investointisuojasopimuksen rikkomisen yhteydessä syntynyt oikeus vahingonkorvaukseen tuottaa tulevaisuudessa ilmeneviä vaikutuksia Romanian unioniin liittymisen jälkeen.
- 101 Niiden mukaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee muun muassa 15.6.1999 annetusta tuomiosta Andersson ja Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, 31 kohta) ja 10.1.2006 annetusta tuomiosta Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, 36 kohta), että unionin oikeutta, erityisesti SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa, ei sovelleta ennen Romanian liittymistä unioniin myönnettyihin tukitoimenpiteisiin. Rajatut tilanteet, joissa komissio voi tutkia tällaiset tukitoimenpiteet, perustuvat niiden mukaan nimittäin merkityksellisten liittymisasiakirjojen määräyksiin eivätkä unionin oikeuden yleisiin periaatteisiin.

- 102 Nyt käsiteltävässä tapauksessa välitystuomiolla ei kuitenkaan niiden mukaan luotu oikeuksia, joita ei olisi ollut olemassa ennen Romanian liittymistä unioniin, vaan se on ymmärrettävä toteamukseksi siitä, että ennen liittymistä olemassa olleita oikeuksia oli loukattu. Vahingonkorvauksen maksamisella ei myöskään ollut tulevaisuudessa ilmeneviä vaikutuksia, vaan se oli ainoastaan vahingonkorvausta koskevan oikeuden, joka vain vahvistettiin ja määritettiin määrältään välitystuomioissa, täytäntöönpanoa.
- 103 Oikeuden kyseessä olevaan korvaukseen synnytti niiden mukaan nimittäin se, että Romania rikkoi kahdenvälisestä investointisuojasopimusta sen tavan vuoksi, jolla se ennen unioniin liittymistään kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän. Kaikki Romanian vastuun osoittamiseksi tarvittavat tapahtumat olivat siten toteutuneet ennen liittymistä. Tältä osin merkitystä ei ole sillä, että vahingonkorvauksen määrän laskeminen edellytti monitahoista taloudellista analyysiä.
- 104 European Food ym. ja Viorel Micula ym. katsovat siis, että kahdenvälisen investointisuojasopimuksen rikkominen ja vahingonkorvauksen myöntäminen eivät ole erillisiä oikeudellisia toimia. Niinpä analogia 29.6.2004 annettuun tuomioon komissio v. neuvosto (C-110/02, EU:C:2004:395) johtaneeseen asiaan, jossa kyseinen jäsenvaltio yhtäältä oli säätänyt tukiohjelmasta, joka kumottiin sellaisen komission päätöksen seurauksena, jolla se todettiin sisämarkkinoille soveltumattomaksi ja jolla kyseinen jäsenvaltio veloitettiin perimään takaisin kyseisen tukiohjelman perusteella myönnettyt yksittäiset tuet, ja toisaalta myöntänyt tuensajille vastaavansuuruiset uudet tuet, joilla oli ollut tarkoitus neutraloida takaisinmaksujen, jotka niiden oli suoritettava, seuraukset. Välitystuomiolla myönnetyllä korvauksella sitä vastoin pyritään niiden mukaan korvaamaan vahinko, joka aiheutui kahdenvälisen investointisuojasopimuksen rikkomisesta. Kyseinen välitystuomio ei myöskään ole Romanian valtion syyksi luettava toimi, koska sen antoi riippumaton välitystuomioistuin.
- 105 Ne katsovat joka tapauksessa, ettei komissiolla ole toimivaltaa vaatia välitystuomiolla myönnetyn korvauksen takaisinperimistä, koska välitystuomiolla pyritään korvaamaan ennen Romanian liittymistä unioniin kärsitty vahinko. Jos kyseessä olevaa verokannustinjärjestelmää ei olisi kumottu, kyseisen järjestelmän perusteella kyseisenä ajanjaksona myönnettyt tuet eivät niiden mukaan olisi kuuluneet siihen valvontavaltaan, joka komissiolla on SEUT 108 artiklan nojalla.
- 106 European Food ym. ja Viorel Micula ym. katsovat toisen valitusperusteen toisen osan osalta, että unionin yleinen tuomioistuin ei tulkinnut tai soveltanut Eurooppa-sopimusta virheellisesti. On totta, että koska kyseinen sopimus on unionin, sen jäsenvaltioiden ja Romanian tekemä kansainvälinen sopimus, se on erottamaton osa unionin oikeusjärjestystä. Ennen Romanian liittymistä unioniin tällainen sopimus ei kuitenkaan Romanian osalta kuulunut unionin oikeuden soveltamisalaan. Se kuuluu unionin oikeuden soveltamisalaan vain unionin itsensä ja jäsenvaltioiden osalta.
- 107 Unionin yleinen tuomioistuin ei niiden mukaan myöskään rikkonut SEUT 267 ja SEUT 344 artiklaa, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa, että unionin tuomioistuimen 6.3.2018 antamassaan tuomiossa Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) esittämiä toteamuksia ei voida soveltaa nyt käsiteltävässä tapauksessa. Kyseinen tuomio koskee nimittäin tilannetta, jossa jäsenvaltio suostuu jättämään unionin oikeuden tulkintaa ja soveltamista koskevat riidat unionin tuomioistuinjärjestelmän ulkopuolelle. Näin ei kuitenkaan ole nyt käsiteltävässä asiassa, koska Romania ei yhtäältä ollut jäsenvaltion asemassa, kun kanne nostettiin välitystuomioistuimessa, ja toisaalta Eurooppa-sopimus ei kuulunut Romanian osalta unionin oikeuden soveltamisalaan.

Unionin tuomioistuimen arviointi asiasta

- 108 Komissio väittää ensimmäisen ja toisen valitusperusteensa ensimmäisissä osissa lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei komissiolla ollut SEUT 108 artiklan nojalla toimivaltaa antaa riidanalaista päätöstä. Komissio katsoi siinä, että niiden korvausten maksaminen, jotka välitystuomioistuin oli Romanian unioniin liittymisen jälkeen antamassaan tuomiossa myöntänyt korvauksena vahingosta, jonka välitysasian kantajat väittivät kärsineensä sen vuoksi, että kyseinen valtio oli ennen unioniin liittymistään kumonnut kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän, jonka väitettiin olevan ristiriidassa kahdenvälisen investointisuojasopimuksen kanssa, oli SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneutua, joka on sääntöjenvastainen ja sisämarkkinoille soveltumaton.
- 109 On muistutettava, että SEUT 108 artiklassa määrätään sellaisten toimenpiteiden valvontamenettelyä, jotka voivat olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneutua. Erityisesti SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätään uusien tukisuunnitelmien ennakkovalvonnasta. Näin järjestetyllä ennakkovalvonnalla pyritään siihen, että ainoastaan SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua sisämarkkinoille soveltuvat valtioneutot toteutetaan (ks. vastaavasti tuomio 3.3.2020, Tesco-Global Áruházak (C-323/18, EU:C:2020:140, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 110 Ilmoitusvelvollisuus on yksi valvontamenettelyn olennaisista osatekijöistä. Tässä järjestelmässä jäsenvaltioilla on velvollisuus yhtäältä ilmoittaa komissiolle kustakin toimenpiteestä, jolla on tarkoitus myöntää tai muuttaa SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea, ja toisaalta olla SEUT 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti toteuttamatta tällaista toimenpidettä niin kauan kuin mainittu unionin toimielin ei ole tehnyt mainittua toimenpidettä koskevaa lopullista päätöstä (tuomio 24.11.2020, Viasat Broadcasting UK, C-445/19, EU:C:2020:952, 19 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 111 Viimeksi mainitulla velvollisuudella on välitön oikeusvaikutus, joka sitoo kaikkia jäsenvaltioiden viranomaisia (ks. vastaavasti tuomio 5.3.2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, 88 ja 90 kohta).
- 112 Kuten unionin yleinen tuomioistuin perustellusti muistutti valituksenalaisen tuomion 66, 67 ja 79 kohdassa, unionin oikeutta ja muun muassa SEUT 108 artiklaa on sovellettu Romaniassa liittymisasiakirjan 2 artiklan perusteella 1.1.2007 alkaen, jolloin kyseinen valtio liittyi unioniin, kyseisessä asiakirjassa määrätyn edellytyksin (ks. analogisesti tuomio 29.11.2012, Kremikovtzi, C-262/11, EU:C:2012:760, 50 kohta).
- 113 Tästä seuraa, että – kuten myös unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 67 ja 79 kohdassa – komissio sai kyseisenä ajankohtana toimivallan, jonka nojalla se voi valvoa SEUT 108 artiklan nojalla kyseisen jäsenvaltion toteuttamia toimenpiteitä, jotka voivat olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtioneutua.
- 114 Unionin yleinen tuomioistuin päätteli tästä mainitun tuomion 68 kohdassa perustellusti, että sen määrittämiseksi, oliko komissiolla toimivaltaa antaa riidanalaista päätös SEUT 108 artiklan nojalla, oli määritettävä ajankohta, jolloin toimenpide, johon SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu valtioneuti kyseisen päätöksen mukaan perustuu, annettiin.

- 115 Unionin tuomioistuimen vakiintuneessa oikeuskäytännössä, johon unionin yleinen tuomioistuin viittaa saman tuomion 69 kohdassa, todetaan, että ajankohta, jolloin valtiontukea on pidettävä SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla myönnettynä, on se ajankohta, jona oikeus tuen saamiseen annetaan tuensaajalle sovellettavan kansallisen säännösten nojalla (ks. vastaavasti tuomio 21.3.2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, 40 kohta; tuomio 6.7.2017, Nerea, C-245/16, EU:C:2017:521, 32 kohta ja tuomio 19.12.2019, Arriva Italia ym., C-385/18, EU:C:2019:1121, 36 kohta).
- 116 Kuten valituksenalaisesta tuomiosta ja erityisesti sen 74–78 ja 80 kohdasta ilmenee, nyt käsiteltävässä asiassa unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että oikeus saada välitystuomiolla myönnetty korvaus, jonka maksaminen johti riidanalaisen päätöksen mukaan valtiontuen myöntämiseen, syntyi ja alkoi vaikuttaa silloin, kun Romania kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän, jonka väitettiin olevan ristiriidassa kahdenvälisen investointisuojausopimuksen kanssa. Unionin yleisen tuomioistuimen mukaan välitystuomio on vain kyseisen korvauksen liitännäisosa siitä syystä, että määrittämällä välitysasian kantajille tästä kumoamisesta aiheutunut todellinen vahinko siinä vain tunnustetaan jo kumoamishetkellä syntynyt oikeus, kun taas myöhemmin suoritettavat maksut ovat yksinomaan kyseisen oikeuden täytäntöönpanoa.
- 117 Tältä osin on todettava olevan totta, että – kuten unionin yleinen tuomioistuin arvioi valituksenalaisen tuomion 72 ja 73 kohdassa – koska välitystuomiolla myönnettyllä korvauksella korvataan se vahinko, jonka välitysasian kantajat väittivät kärsineensä sen vuoksi, että Romania kumosi kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän väitetyksi kahdenvälisen investointisuojausopimuksen vastaisesti, sen alkusyynä on kyseinen kumoaminen, joka on vahingon, josta korvaus myönnettiin, aiheuttanut tapahtuma.
- 118 Ei tosin voida myöskään sulkea pois sitä, että vahingonkorvausta koskevista kansallisista oikeussäännöistä johtuvien periaatteiden mukaan tällainen oikeus vahingonkorvaukseen syntyy kyseisen järjestelmän kumoamispäivänä, kuten unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 74 ja 75 kohdassa.
- 119 On kuitenkin muistutettava, että EUT-sopimuksella vahvistettujen valtiontukisääntöjen tavoitteena on säilyttää kilpailu sisämarkkinoilla (tuomio 6.11.2018, Scuola Elementare Maria Montessori v. komissio, komissio v. Scuola Elementare Maria Montessori ja komissio v. Ferracci, C-622/16 P–C-624/16 P, EU:C:2018:873, 43 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 120 Tässä tarkoituksessa EUT-sopimuksessa ja erityisesti SEUT 108 artiklassa komissiolle on annettu toimivalta – kuten edellä 109 ja 110 kohdassa muistutetaan – määrittää, onko toimenpide SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, ja siten valta varmistaa, että jäsenvaltiot eivät toteuta kyseisessä määräyksessä ilmaistuja edellytyksiä vastaavia toimenpiteitä tai toteuttavat ne vasta sitten, kun niiden on todettu soveltuvan sisämarkkinoille.
- 121 Tältä osin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännöstä ilmenee, että SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea luokitteleminen edellyttää, että neljä edellytystä täyttyy eli että on olemassa valtion toimenpide tai valtion varoilla toteutettu toimenpide, kyseinen toimenpide on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan, sillä annetaan valikoivaa etua sille, joka on toimenpiteen kohteena, ja toimenpide vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua. Lisäksi edun on oltava seurausta valtion toiminnasta (ks. vastaavasti tuomio 3.3.2021, Poste Italiane ja Agenzia delle entrate – Riscossione, C-434/19 ja C-435/19, EU:C:2021:162, 37 ja 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 122 Lisäksi on muistutettava, että edun käsitteellä, joka on keskeinen toimenpiteen luokittelussa valtiontueksi, on objektiivinen luonne, joka ei riipu kyseessä olevan toimenpiteen laatijoiden motiiveista. Valtion toimenpiteiden tavoitteiden luonne ja niiden perustelut eivät siten vaikuta niiden luonnehtimiseen valtiontueksi. SEUT 107 artiklan 1 kohdassa ei nimittäin tehdä eroa valtioiden toimenpiteiden syiden tai tavoitteiden perusteella vaan niiden vaikutusten perusteella (tuomio 4.3.2021, komissio v. Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, 61 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 123 Edellä esitetyn perusteella vaikuttaa siltä, että – kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 125 kohdassa – ratkaiseva seikka sen ajankohdan määrittämiseksi, jona oikeus saada valtiontukea annetaan tuensaajille tietyllä toimenpiteellä, on se, että kyseiset edunsaajat saavat varman oikeuden kyseiseen tukeen ja valtio vastaavasti sitoutuu kyseisen tuen myöntämiseen. Toimenpide voi nimittäin juuri kyseisenä ajankohtana johtaa kilpailun vääristymiseen, joka on omiaan vaikuttamaan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetulla tavalla.
- 124 Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että oikeus korvaukseen, joka myönnettiin sen vahingon korvaamiseksi, jonka välitysasian kantajat väittävät kärsineensä sen vuoksi, että kyseessä oleva verokannustinjärjestelmä kumottiin väitetyksi kahdenvälisen investointisuojaopimuksen vastaisesti, myönnettiin vasta välitystuomiolla. Välitysasian kantajat saattoivat nimittäin saada kyseisen korvauksen tosiasiallisesti vasta kahdenvälisen investointisuojaopimuksen 7 artiklaan sisältyvän välityslausekkeen perusteella vireille panemansa välimiesmenettelyn päätteeksi.
- 125 Tästä seuraa, että vaikka – kuten unionin yleinen tuomioistuin valituksenalaisessa tuomiossa useaan otteeseen toteaa – kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kumoaminen väitetyksi kahdenvälisen investointisuojaopimuksen vastaisesti on vahingon aiheuttanut tapahtuma, oikeus kyseessä olevaan korvaukseen myönnettiin vasta välitystuomiolla, jossa hyväksyttiin välitysasian kantajien korvausvaatimus ja näin sekä todettiin kyseisen oikeuden olemassaolo että määritettiin sen määrä.
- 126 Tästä seuraa, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 75 ja 78 kohdassa, että riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu valtiontuki myönnettiin kyseessä olevan verokannustinjärjestelmän kumoamispäivänä.
- 127 Niinpä unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen myös, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 79 ja 92 kohdassa, ettei komissiolla ollut toimivaltaa antaa riidanalaista päätöstä SEUT 108 artiklan nojalla.
- 128 Millään European Food ym:iden ja Viorel Micula ym:iden esittämistä väitteistä ei voida kyseenalaistaa tätä arviointia.
- 129 Ensinnäkin väite, jonka mukaan välitystuomioistuin, jonka käsiteltäväksi asia saatettiin ennen Romanian liittymistä unioniin, olisi voinut lausua asiasta ennen tätä liittymistä, on puhtaasti spekulatiivinen, minkä vuoksi se on hylättävä.
- 130 Toiseksi tämän valituksen tutkimisen kannalta merkityksettömänä on hylättävä väite, jonka mukaan välitystuomiolla ei 29.6.2004 annetussa tuomiossa komissio v. neuvosto (C-110/02, EU:C:2004:395) kyseessä olleesta tilanteesta poiketen palauteta komission aiemmin SEUT 108 artiklan 2 kohdan nojalla sisämarkkinoille soveltumattomaksi toteamaa

valtioneuvoston järjestelmää vaan sillä myönnetään korvaus kahdenvälisen investointisuojausjärjestelmän väitetyn rikkomisen seurauksena kärsitystä vahingosta eikä se ole myöskään seurausta valtion toiminnasta, joten kyseinen tuomio ei kuulu SEUT 107 artiklan 1 kohdan alaan.

- 131 Kuten edellä 80 kohdasta ilmenee, se, voiko välitystuomiolla myönnetty korvaus olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea erityisesti 27.9.1988 annettuun tuomioon Asteris ym. (106/87–120/87, EU:C:1988:457, 23 ja 24 kohta) perustuvan oikeuskäytännön valossa, jonka mukaan valtiontuella on perustavanlaatuisesti erilainen luonne kuin vahingonkorvauksella, joka kansallisten viranomaisten on mahdollisesti maksettava yksityisille korvauksena näille aiheutuneesta vahingosta, ei ole tämän valituksen kohteena ja jää siten unionin tuomioistuimella sen yhteydessä kuuluvan toimivallan ulkopuolelle.
- 132 Komissiolle SEUT 108 artiklan nojalla kuuluva toimivalta ei voi missään tapauksessa riippua sen arvioinnin, voiko kyseessä oleva korvaus olla SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, lopputuloksesta, koska komission SEUT 108 artiklan nojalla harjoittaman ennakkovalvonnan tarkoituksena on edellä 109 ja 120 kohdasta ilmenevällä tavalla muun muassa tämän selvittäminen.
- 133 Kolmanneksi väite, jonka mukaan välitystuomiolla myönnetyllä korvauksella pyritään osittain – kuten unionin yleinen tuomioistuin totesi valituksenalaisen tuomion 89 ja 90 kohdassa – korvaamaan vahinko, jonka välitysasian kantajat väittävät kärsineensä Romanian unioniin liittymistä edeltäneenä aikana, on niin ikään hylättävä merkityksettömänä.
- 134 Toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin katsoi kyseisen tuomion 91 kohdassa, tällaisella seikalla ei nimittäin voida kyseenalaistaa komission toimivaltaa antaa riidanalainen päätös SEUT 108 artiklan nojalla, koska – kuten edellä 124–127 kohdasta ilmenee – oikeus kyseiseen korvaukseen myönnettiin tosiasiallisesti kyseisen liittymisen jälkeen välitystuomiolla.
- 135 Tältä osin on merkityksetöntä, ettei komissiolla olisi ollut kyseisen määräyksen nojalla toimivaltaa valvoa kyseessä olevaa verokannustinjärjestelmää ennen Romanian unioniin liittymistä siinä tapauksessa, että kyseinen valtio ei olisi kumonnut sitä. Tältä osin on riittävää todeta, että komissio ei riidanalaisessa päätöksessään tutkinut EUT-sopimuksen valtioneuvoston sääntöjen kannalta kyseistä verokannustinjärjestelmää, joka oli kumottu ennen kyseistä liittymistä eikä ollut siten enää voimassa – kuten European Food ym. ja Viorel Micula ym. itse muistuttavat –, vaan mainitun liittymisen jälkeen annetun välitystuomion täytäntöönpanemiseksi suoritettua vahingonkorvauksen maksamisen.
- 136 Tästä seuraa, että valituksenalaisessa tuomiossa on oikeudellisia virheitä siltä osin kuin on kyse yhtäältä sen ajankohdan määrittämisestä, jolloin riidanalaisessa päätöksessä tarkoitettu valtioneuvoston tuki myönnettiin, ja toisaalta sen ratkaisemisesta, oliko komissiolla toimivalta antaa kyseinen päätös SEUT 108 artiklan nojalla.
- 137 Unionin yleinen tuomioistuin teki lisäksi oikeudellisen virheen myös katsoessaan valituksenalaisen tuomion 87 kohdassa, että 6.3.2018 annetulla tuomiolla Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158) ei ollut merkitystä nyt käsiteltävässä tapauksessa.
- 138 On muistutettava unionin tuomioistuimen todenneen kyseisessä tuomiossa, että SEUT 267 ja SEUT 340 artiklaa on tulkittava siten, että ne ovat esteenä kahden jäsenvaltion välisen kansainvälisen sopimuksen määräykselle, jonka mukaan jommankumman jäsenvaltion sijoittaja

- voi toiseen jäsenvaltioon tehtyjä investointeja koskevan riidan yhteydessä käynnistää viimeksi mainittua jäsenvaltiota vastaan menettelyn välimiesoikeudessa, jonka toimivalta tämän jäsenvaltion on hyväksyttävä (tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 60 kohta).
- 139 Tekemällä tällaisen sopimuksen kyseisen sopimuksen osapuolena olevat jäsenvaltiot nimittäin sopivat siitä, että ne poistavat tietyt riidat, jotka voivat koskea unionin oikeuden soveltamista tai tulkittamista, omien tuomioistuimiensa toimivallasta ja näin ollen oikeussuojakeinojen järjestelmästä, jonka ne ovat SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla velvollisia luomaan unionin oikeuden kattamilla aloilla. Tällainen sopimus voi siis johtaa tilanteeseen, jossa tällaisia riitoja ei ratkaista tavalla, jolla voidaan taata kyseisen oikeuden täysi tehokkuus (tuomio 26.10.2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, 45 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 140 Nyt käsiteltävässä tapauksessa Romaniaan sovellettiin sen unioniin liittymisestä lähtien unionin oikeutta, muun muassa SEUT 107 ja SEUT 108 artiklaa. Kuten edellä 27 kohdassa mieleen palautetusta asiakirja-aineistosta ilmenee, on kiistatonta, että välitysasian kantajien vaatima korvaus ei perustunut yksinomaan ennen liittymispäivää väitetysti kärsittyihin vahinkoihin, joten välitystuomioistuimen käsiteltäväksi saatetun oikeusriidan ei voida katsoa rajoittuvan kaikilta osin ajanjaksoon, jolloin edellä 138 ja 139 kohdassa mainitut oikeussäännöt ja periaatteet eivät vielä sitoneet Romaniaa siksi, ettei se ollut vielä liittynyt unioniin.
- 141 On kuitenkin selvää, että välitystuomioistuin, jonka käsiteltäväksi kyseinen oikeusriita saatettiin, ei kuulu unionin tuomioistuinjärjestelmään, joka jäsenvaltiot velvoitetaan SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa perustamaan unionin oikeuteen kuuluvilla aloilla ja joka on Romanian unioniin liittymisestä lähtien korvannut mahdollisesti unionin oikeuden tulkintaa tai soveltamista koskevien riitojen ratkaisemisessa käytetyn mekanismin.
- 142 Yhtäältä kyseinen välitystuomioistuin ei nimittäin ole SEUT 267 artiklassa tarkoitettu ”jäsenvaltion tuomioistuin”, ja toisaalta sen julistaman välitystuomion unionin oikeuden mukaisuuteen ei ICSID-yleissopimuksen 53 ja 54 artiklan mukaan kohdistu minkäänlaista jäsenvaltion tuomioistuimen valvontaa.
- 143 Toisin kuin European Food ym. ja Viorel Micula ym. väittivät istunnossa, tätä arviointia ei voida kyseenalaistaa sillä perusteella, että Romania oli antanut suostumuksensa siihen, että sitä vastaan voidaan saattaa vireille oikeusriita kahdenvälisen investointisuojausopimuksen mukaisessa välimiesmenettelyssä.
- 144 Tällaisen suostumuksen taustalla ei liiketoimintaan liittyvästä välimiesmenettelystä poiketen ole kyseessä olevien osapuolten tahdonautonomiata ilmentävä erityinen sopimus, vaan se perustuu kahden valtion väliseen sopimukseen, jolla ne ovat yleisesti ja tulevaisuuden varalta suostuneet jättämään omien tuomioistuintensa tuomiovallan ulkopuolelle oikeusriitoja, jotka saattavat koskea unionin oikeuden tulkintaa tai soveltamista, välimiesmenettelyssä tutkittavaksi (ks. vastaavasti tuomio 6.3.2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, 55 ja 56 kohta ja tuomio 2.9.2021, Moldovan tasavalta, C-741/19, EU:C:2021:655, 59 ja 60 kohta).
- 145 Tässä tilanteessa on katsottava, että koska EU- ja EUT-sopimusten mukainen oikeussuojakeinojen järjestelmä on korvannut kyseisen välimiesmenettelyn Romanian unioniin liittymisestä alkaen, kyseisen valtion tätä varten antama suostumus on sittemmin jäänyt vaille kohdetta.

- 146 Kaiken edellä esitetyn perusteella ensimmäisen valitusperusteen ensimmäinen osa ja toisen valitusperusteen molemmat osat on hyväksyttävä ilman, että olisi tarpeen lausua muista tässä yhteydessä esitetystä perusteluista tai ensimmäisen valitusperusteen toisesta osasta.
- 147 Koska unionin yleinen tuomioistuin kumosi riidanalaisen päätöksen valituksenalaisella tuomiolla edellä 36–38 kohdasta ilmenevän mukaisesti pelkästään sillä perusteella, että komissiolla ei ollut toimivaltaa antaa kyseistä päätöstä SEUT 108 artiklan nojalla, koska unionin oikeutta ei voitu ajallisesti soveltaa välitystuomiolla myönnettyyn korvaukseen, edellä 126, 127 ja 136 kohdassa todetut oikeudelliset virheet, jotka liittyvät kyseiseen päättelyyn, oikeuttavat itsessäänkin valituksenalaisen tuomion kumoamisen kokonaisuudessaan.
- 148 Niinpä valituksenalainen tuomio on kumottava ilman, että olisi tarpeen tutkia päävalituksen kolmatta valitusperustetta tai liitännäisvalitusta, jossa Espanjan kuningaskunta vetoaa yhtäältä SEU 19 artiklan ja SEUT 267 ja SEUT 344 artiklan rikkomiseen ja vaatii toisaalta sen toteamista, että ensimmäisessä oikeusasteessa nostettu kanne on jätettävä tutkimatta, koska liitännäisvalitus on menettänyt kohteensa (ks. analogisesti tuomio 22.4.2008, komissio v. Salzgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, 17 kohta).

Unionin yleisessä tuomioistuimessa nostettu kanne

- 149 Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 61 artiklan ensimmäisen kohdan toisessa virkkeessä määrätään, että jos unionin tuomioistuin kumoo unionin yleisen tuomioistuimen päätöksen, se voi itse ratkaista asian lopullisesti, jos asia on ratkaisukelpoinen.
- 150 Ratkaisukelpoisia ovat asiassa T-704/15 esitetyn ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa, jonka mukaan komissiolla ei ollut toimivaltaa antaa riidanalaisista päätöistä SEUT 108 artiklan nojalla, sekä asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäinen osa, joka koskee vahingonkorvauksella myönnetyn, SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun edun puuttumista, siltä osin kuin kyseisellä osalla pyritään osittain kyseenalaistamaan tällainen toimivalta sillä perusteella, että väitetty etu myönnettiin ennen Romanian liittymistä unioniin.
- 151 Komissio on nimittäin edellä 123–127 kohdassa esitetystä syistä toimivaltainen antamaan riidanalaisen päätöksen SEUT 108 artiklan nojalla, koska kyseisessä päätöksessä tarkoitettu oikeus valtioneuvoston myönnettiin välitystuomiolla Romanian unioniin liittymisen jälkeen.
- 152 Tältä osin on merkityksentöntä, että riidanalaisen päätöksen 1 artiklassa SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna valtioneuvoston ei pidetä – kuten European Food ym. ja Viorel Micula ym. ovat korostaneet – välitystuomion antamiseen perustuvaa oikeutta korvaukseen – kuten kyseisen päätöksen 137 ja 144 perustelukappaleessa annetaan niiden mukaan ymmärtää –, vaan kyseisen korvauksen maksamista. Näillä syillä ei nimittäin ole vaikutusta kyseisen välitystuomion julistamispäivään, eikä niillä voida siten kyseenalaistaa komission toimivaltaa antaa mainittu päätös SEUT 108 artiklan nojalla.
- 153 Niinpä asiassa T-704/15 esitetyn ensimmäisen kanneperusteen ensimmäinen osa ja asioissa T-624/15 ja T-694/15 esitetyn toisen kanneperusteen ensimmäinen osa on hylättävä siltä osin kuin niillä pyritään kyseenalaistamaan komission toimivaltaa antaa riidanalainen päätös SEUT 108 artiklan nojalla.

- 154 Unionin yleinen tuomioistuin ei sitä vastoin tutkinut European Food ym:iden ja Viorel Micula ym:iden kanteidensa tueksi esittämiä muita perusteluita, kanneperusteiden osia tai kanneperusteita, jotka koskevat riidanalaisen päätöksen asiasisältöä ja erityisesti kysymystä siitä, täyttääkö siinä tarkoitettu toimenpide aineellisesti SEUT 107 artiklan 1 kohdassa asetetut edellytykset. Kanteen tämän osan tutkiminen edellyttää tosiseikkoja koskevia monitahoisia arviointeja, eikä unionin tuomioistuimella ole tällaisia arviointeja varten tiedossaan kaikkia tarpeellisia tosiseikkoja (ks. analogisesti tuomio 16.9.2021, komissio v. Belgia ja Magnetrol International, C-337/19 P, EU:C:2021:741, 170 kohta).
- 155 Niinpä unionin tuomioistuin katsoo, että näiden muiden perusteluiden, kanneperusteiden osien ja kanneperusteiden osalta asia ei ole ratkaisukelpoinen ja että se on näin ollen palautettava unionin yleisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jotta se voi lausua niistä.

Oikeudenkäyntikulut

- 156 Koska asia on palautettava unionin yleiseen tuomioistuimeen, tähän muutoksenhakumenettelyyn liittyvistä oikeudenkäyntikuluista on päätettävä myöhemmin.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (suuri jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Unionin yleisen tuomioistuimen 18.6.2019 antama tuomio European Food ym. vastaan komissio (T-624/15, T-694/15 ja T-704/15, EU:T:2019:423) kumotaan.**
- 2) Lausunnon antaminen liitännäisvalituksesta raukeaa.**
- 3) Asia palautetaan unionin yleiseen tuomioistuimeen, jotta tämä voi lausua niistä ensimmäisessä oikeusasteessa esitetyistä kanneperusteista ja perusteluista, joista unionin tuomioistuin ei ole lausunut.**
- 4) Oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.**

Allekirjoitukset